

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 2 mars 1891, kl. 3 e. m.

Betänkande angående stämpelafgiften.

Till bevillningsutskottet hafva hänvisats följande motioner rörande ändringar i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 5 september 1890:

ifrån Första Kammaren, n:o 6, af herrar *E. Stridsberg* och *W. Tham*, om borttagande af stämpelafgift för patentbref; samt

ifrån Andra Kammaren, n:o 127, af herr *C. W. Collander*, jemväl angående afskaffande af sistnämnda afgift; och

n:o 146, af herr *C. Anderson* i Himmelsby, om ändring i gällande bestämmelser rörande stämpelafgift å lagfartsprotokoll.

Patentbref förses enligt gällande stämpelförordning med en stämpelafgift af tjugufem kronor.

Vid den tidpunkt, då nu gällande förordning angående patent tillkom, förefunnos inga särskilda patentafgifter, men utgick stämpelafgiften med sju kronor för hvarje patentår. Då i sistnämnda förordning patenttiden för alla patent, med undantag af så kallade tilläggs patent, bestämdes till femton år och derjemte ganska höga patentafgifter infördes, fann man en stämpelafgift af sammanlagdt 105 kronor vara för en omedlad uppfinnare allt för betungande och nedsatte därför sistberörda afgift till 25 kronor.

Uti nu föreliggande motioner, som afse borttagande af denna afgift, anföres:

att de patentsökande under de senaste sex åren erlagt stämpelavgifter till ett sammanlagdt belopp af icke mindre än 68,000 kronor och dessutom under samma tid till kongl. patentbyrån betalt ansöknings- och årsavgifter till så högt belopp, att icke blott alla utgifter för samma byrå blifvit fullständigt betäckta, utan derjemte vid 1890 års slut ett öfverskott förefans, uppgående till något öfver 59,000 kronor, och att, om man sammanlade patentavgifter och stämpelavgifter, således framginge att de, som anlitat kongl. patentbyrån, nödgats årligen till staten erlægga omkring 20,000 kronor utöfver hvad som erfordrats för underhåll af samma embetsverk;

att detta öfverskott ingalunda uppkommit derigenom, att det nya embetsverkets utgifter understigit, utan helt och hållet derigenom att dess inkomster öfverstigit hvad man från början antog, hvilket visade sig deraf att enligt den sannolikhetsberäkning, som åtföljde Kongl. Maj:ts proposition angående nu gällande patentförordning, patentbyråns inkomster under åren 1885—1888 beräknats till allenast 122,525 kronor, men i verkligheten uppgått till 283,814 kronor 12 öre;

att bestämmandet af ifrågavarande höga stämpelavgift torde berott på antagandet, att patentavgifterna under den första perioden af patentbyråns verksamhet ej skulle täcka hela utgiften för byråns upprätthållande, utan att äfven andra statsmedel skulle därför behöfva anlitas;

att emellertid nu, då behållningen å patentmedlen kunde betraktas såsom en garantifond för hvarje tillfällig framtida minskning i denna inkomst, någon fara för att byrån skulle behöfva understöd af andra statsmedel ej längre förefunnes; samt slutligen

att, eftersom det näppeligen vore med billighet och kloket öfverensstämmande, att en för industriens framsteg så betydelsefull verksamhet som uppfinnarens beskattades till ändamål, som vore för patentväsendet främmande, och till belopp, som vida öfverstege alla omkostnaderna för det embetsverks underhåll och utveckling, som med hithörande ärenden egde att taga befattning, och då det derjemte vore af synnerlig vigt att vägen till erhållande af patent så vidt möjligt jemnades för uppfinnare tillhörande arbetsklassen, på det att dessas uppfinningsverksamhet icke förspildes eller tillbakahölles, utan i stället så vidt möjligt tillgodogjordes och utvecklades, det alltså vore behöfligt och lämpligt, att nedsättning skedde uti ifrågavarande avgifter.

De avgifter, som af sökande och innehafvare utaf patent enligt nu gällande stadganden erläggas, äro, såsom i motionerna antydes, af två slag, patentavgifterna, om hvilka föreskrifter lemnas i kongl. patent-

förordningen, och stämpelafgiften för patentbrevet. Dessa båda afgifter äro till sin natur olika. De förra uttagas för att med dem bestrida samtliga kostnader för patentinstitutionen och synas därför icke billigtvis böra sättas högre än som för detta ändamål erfordras, den senare deremot är en skatt, som staten uttager af den patentsökande.

Då nu, såsom motionärerna visat med siffror, om hvilkas rättighet utskottet öfvertygat sig, de patentafgifter, som af sökande och innehafvare af patent under de senaste sex åren erlagts, vida öfverstigit hvad under samma tid erfordrats för patentbyråns verksamhet, finner utskottet, i likhet med motionärerna, en nedsättning i sistberörda afgifter synnerligen befogad. En sådan nedsättning bör dock icke företagas utan att en ny, på grund af nu vunnen erfarenhet anställd utredning först skett rörande de inkomster kongl. patentbyrån för sitt bestånd och sin tidsenliga utveckling behöfver, en utredning som endast Kongl. Maj:t torde kunna lemna. Att framlägga något förslag, som på denna väg skulle lända till främjandet af motionärernas önskan om lindring i de utgifter, som pålagts patentsökandena, ligger dessutom icke inom utskottets befogenhet.

Men att med anledning af anmärkta förhållandet borttaga den stadgade stämpelafgiften, finner utskottet deremot vara ett förslag, hvars rättighet ingalunda ådagalagts af hvad motionärerna anfört. Stämpelafgifter utgöra en skatteform, som i alla stater befunnits lämplig och outhärlig; och den är hos oss anlitad i mycket mindre utsträckning än i flertalet öfriga europeiska länder. Utskottet tvekar därför att utan särskildt tvingande skäl föreslå dess borttagande från ett område, der den redan finnes pålagd, särskildt då, såsom vid patentbrev, det är fråga om af staten beviljade förmåner, hvilka icke obilligtvis synas böra vara underkastade en till staten utgående beskattning. Deremot synes en nedsättning uti den ifrågavarande stämpelafgiften lämpligen kunna ske; och har utskottet därför haft att taga i öfvervägande, huru långt en sådan skattelindring kunde patentsökande medgifvas i analogi med stämpelafgifter, som på andra områden blifvit stadgade. Parter, hvilka utan särskild begäran äro skyldige att lösa utslag af kommerskollegium, under hvilket kongl. patentbyrån lyder, eller af de öfriga centrala embetsverken, skola, för så vidt utslaget icke upptager mera än ett ark, erlægga en stämpelafgift af allenast tio kronor. Det synes då hårdt, att uppfinnare, hvilkas verksamhet bör af staten underlättas och uppmuntras, skola nödgas erlægga en stämpelskatt af tjugufem kronor. Och utskottet finner det därför vara billigt och lämpligt att stämpelafgiften för patentbrev nedsättes till tio kronor.

På samma gång som utskottet vill uttala den förhoppningen, att Kongl. Maj:t måtte intill nästa riksdag låta utarbета och då framlägga utredning och förslag om nedsättning af nu stadgade patentafgifter, hemställer alltså utskottet,

1:o) att motionärernas ifrågavarande förslag måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen beslutar, det rubriken »patentbref» under § 3 i förordningen angående stämpelafgiften* skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Patentbref — 4:de afdelningen 10 kronor».

Herr Andersons ofvan omnämnda motion är af följande lydelse:

»Bland de utgifter, som i enlighet med nu gällande författningar älligga arfvingar i dödsbo, torde de för lagfarts erhållande å ärfd fastighet vara bland dem, som trycka mycket ojemnt och äfven mången gång ganska hårdt, i synnerhet om arftagarne äro många och arfslotten, å hvilken lagfartshandlingen måste lösas, mycket liten. Visserligen föreskrifves i kongl. förordningen af den 24 september 1886 och kongl. kungörelsen af den 17 oktober 1887 angående lagfart och fång till fast egendom, som genom giftorätt eller arf tillfallit efterlevande maka och barn, att lagfartshandlingen skall vara fri från stämpel, då taxeringsvärdet å fastigheten i dess helhet icke uppgår till 1,000 kronor. Men icke desto mindre kunna lagfartskostnaderna uppgå till 10 å 15 procent af den fastighetslottens värde, hvarå lagfart erhållits, om t. ex. den fastighetslott, hvarå lagfart sökes, är taxerad till något öfver 1,000 kronor samt intecknad för halfva taxeringsvärdet eller mera, och arftagarne äro t. ex. tio, så kunna sådana fall inträffa, som ofvan nämnts, och att ett sådant förhållande icke är rättvist och billigt, torde för hvar och en vara klart, och att således ändring uti lagstiftningen i detta afseende är af behovet påkallad. Men då en ändring i det syfte, att alla arftagarne i en fastighetslott skulle å densamma kunna erhålla gemensam fasta, hvarigenom protokollslösen skulle blifva mycket biligare, och således utgifterna för lagfarts erhållande betydligt minskas, möjligen möter allt för stora svårigheter så väl i afseende på anteckningarna i fastighetsboken som i öfrigt för reda och ordnings hållande i dessa viktiga angelägenheter, torde den utvägen, för att kunna åstadkomma en välbehöflig nedsättning i dessa mången gång i jämförelse med arfslottens värde allt för stora utgifter, icke kunna beträdas.

Men då jag anser att något i berörda afseende behöfver göras, vågar jag värdsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring i kongl. förordningen af den 24 september 1886 samt kongl. kungörelsen af den 17 oktober 1887 angående lagfart å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, att der förekommande orden »der taxeringsvärdet i dess helhet icke uppgår till 1,000 kronor» måtte utbytas mot orden: der taxeringsvärdet å hvarje fastighetslott icke uppgår till 1,000 kronor.»

Ifrågavarande stämpelafgift utgår enligt nu gällande kongl. förordning angående stämpelafgiften af den 5 september 1890 för hvarje protokollsutdrag rörande lagfart vid underdomstolar å landet med 2 kronor för första arket och 1 krona 50 öre för hvarje af de öfriga arken samt vid underdomstolar i stad med 1 krona för hvartdera af första och andra arket samt 1 krona 25 öre för hvarje af de öfriga arken. Undantag är allenast medgifvet för lagfarter, hvilka meddelas å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å egendomen i dess helhet icke uppgår till 1,000 kronor.

Till en början torde böra påpekas, att genom antagande af motionärens förslag den princip, som hittills uti sådana fall som det nu föreliggande varit gällande för medgifvande af stämpelfrihet, skulle öfvergifvas. Likasom nemligen i fråga om lagfart hela den ärfda fastighetens taxeringsvärde är bestämmande för frågan, huruvida stämpelfrihet medgifves eller icke, så är ock i fråga om bouppteckningar stadgad, att befrielse från stämpelafgift eger rum, der behållningen i boet icke uppgår till 1,000 kronor. I båda fallen är det således storleken af det samfälda arvet som är bestämmande. Enligt motionärens förslag skulle arfslotten blifva afgörande. Vidare bör uppmärksammas, att enligt samma förslag staten skulle beröfvas all stämpelafgift jemväl då den arffallna fastigheten uppginge till ett ganska högt taxeringsvärde, för så vidt arfvingarna äro många. De af motionären omförmälda, såsom särskildt ömmande, framhållna fallen torde derjemte mycket sällan förekomma. De små fastigheter, om hvilka det här är fråga, lära väl nemligen i de flesta landsdelar oftast icke emellan arfvingarna fördelas, utan öfvergår en sådan fastighet der vanligen odelad till vare sig en af arfvingarne eller en annan person, som af sterbhuset inköper densamma. I sådana fall sökes i allmänhet lagfart samtidigt å arfskifteshandlingen och å den fångeshandling, hvarigenom den nya egaren förvärfvat fastigheten. Men då skall jemlikt 11 § i gällande kongl. förordning angående expeditionslösen, hvilken paragraf erhållit sin nuvarande lydelse just för att bereda ifrågavarande sterbhusdelegare lindring i lagfartskostnaderna, i förstnämnda ärende gemensam expedition för samtliga sterbhusdelegarne utfärdas, der ej

annorlunda begäres. I sådana fall äro följaktligen arfvingarna befriade från att erlägga stämpelafgift för mer än ett protokoll, och afgiften kan då ingalunda sägas vara tryckande.

Slutligen bör icke lemnas oanmärkt, att den af motionären påpekade omständigheten, att fastigheten kan vara mycket in-tecknad och således det som ärfves utgöra ett ganska ringa belopp, är ett förhållande, som kan inträffa jemväl vid fastigheter med ansenligt högre taxeringsvärde, än de af motionären åsyftade.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

2:o) att herr Andersons ofvannämnda motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 2 mars 1891.

På utskottets vägnar:

CARL HERSLOW.

Reservation

vid 2:dra punkten af herr *Cavalli*, med tillkännagifvande, att han inom utskottet yrkat bifall å den uti nämnde punkt behandlade motion.
